

Krystyna Paszko

**Podstawy epidemiologii i rodzaje badań
epidemiologicznych**

AD 2022

Podstawowe pojęcia epidemiologiczne mające zastosowanie w opisie stanu populacji

Czym jest epidemiologia?

Epidemiologia polega na mierzeniu choroby lub innych aspektów zdrowia, identyfikacji przyczyn złego stanu zdrowia oraz podejmowaniu interwencji w celu jego poprawy.

Webb P., Bain C., Page A.:epidemiologia.Podrecznik dla studentów i praktyków. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR. Warszawa 2021.

- Do podstawowych zadań epidemiologii należy ocena stanu zdrowia populacji oraz profilaktyka.

Ocena stanu zdrowia populacji

- Zdrowie wg WHO to dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny a nie wyłącznie brak choroby.
- Podstawą oceny stanu zdrowia populacji są pozytywne i negatywne mierniki zdrowia.

Mierniki zdrowia

Pozytywne

Przyrost naturalny

Wzrost

Masa ciała

Płodność

Negatywne

Zachorowalność

Chorobowość

Umieralność

Śmiertelność

Podstawowe pojęcia epidemiologiczne

Zachorowalność (zapadalność) to liczba nowych przypadków choroby w danej populacji w określonym czasie.

Opisuje u ilu osób rozwinęła się w badanym okresie choroba, czyli określa prawdopodobieństwo choroby.

Współczynnik obliczany jest wg wzoru: $W = \frac{l}{c} \cdot k$

gdzie l = liczba zachorowań w określonym czasie

c = liczba osób narażonych na zachorowanie w tym czasie

k = stała, wynosząca np. 10 000 lub 100 000 – w zależności od tego, na jaką liczbę mieszkańców obliczany jest współczynnik.

Podstawowe pojęcia epidemiologiczne

- **Chorobowość** to w danym okresie czasu liczba wszystkich istniejących przypadków choroby, zarówno nowych, jak i takich, w których początek choroby przypadła na czas poprzedzający okres badany.

Wskaźnik chorobowości jest obliczany wg poprzedniego wzoru

gdzie l = oznacza ogólną liczbę wszystkich zaistniałych przypadków w danym okresie

Rodzaje badań epidemiologicznych

Umieralność to liczba zgonów w badanej populacji w danym okresie czasu.

Liczbowo może być wyrażona współczynnikiem umieralności ogólnej obliczanym wg wzoru:

$$\frac{a}{b} \cdot 1000$$

a – liczba zgonów ogółem w danym czasie

b – liczba ludności narażona na ryzyko zgonu w danym czasie

Rodzaje badań epidemiologicznych

Śmiertelność to odsetek zgonów wśród osób chorych na ściśle określoną chorobę. Współczynnik śmiertelności jest obliczany wg wzoru:

$$W = \frac{l}{c} \cdot 100\%$$

l – liczba zgonów z powodu danej choroby

c – liczba chorych na tę chorobę

Negatywne mierniki stanu zdrowia

Miernik	Licznik	Mianownik
Chorobowość	Liczba chorych	Populacja
Zachorowalność	Liczba nowych chorych	Populacja narażonych
Umieralność	Liczba zgonów	Populacja
Śmiertelność	Liczba zgonów z powodu określonej choroby	Liczba chorych

Znaczenie wnioskowania w epidemiologii

Między chorobowością i zapadalnością istnieje zależność, którą można wyrazić wzorem:

$$\text{chorobowość} = \text{zapadalność} \cdot \text{czas trwania choroby}$$

Współczynnik gęstości zachorowalności

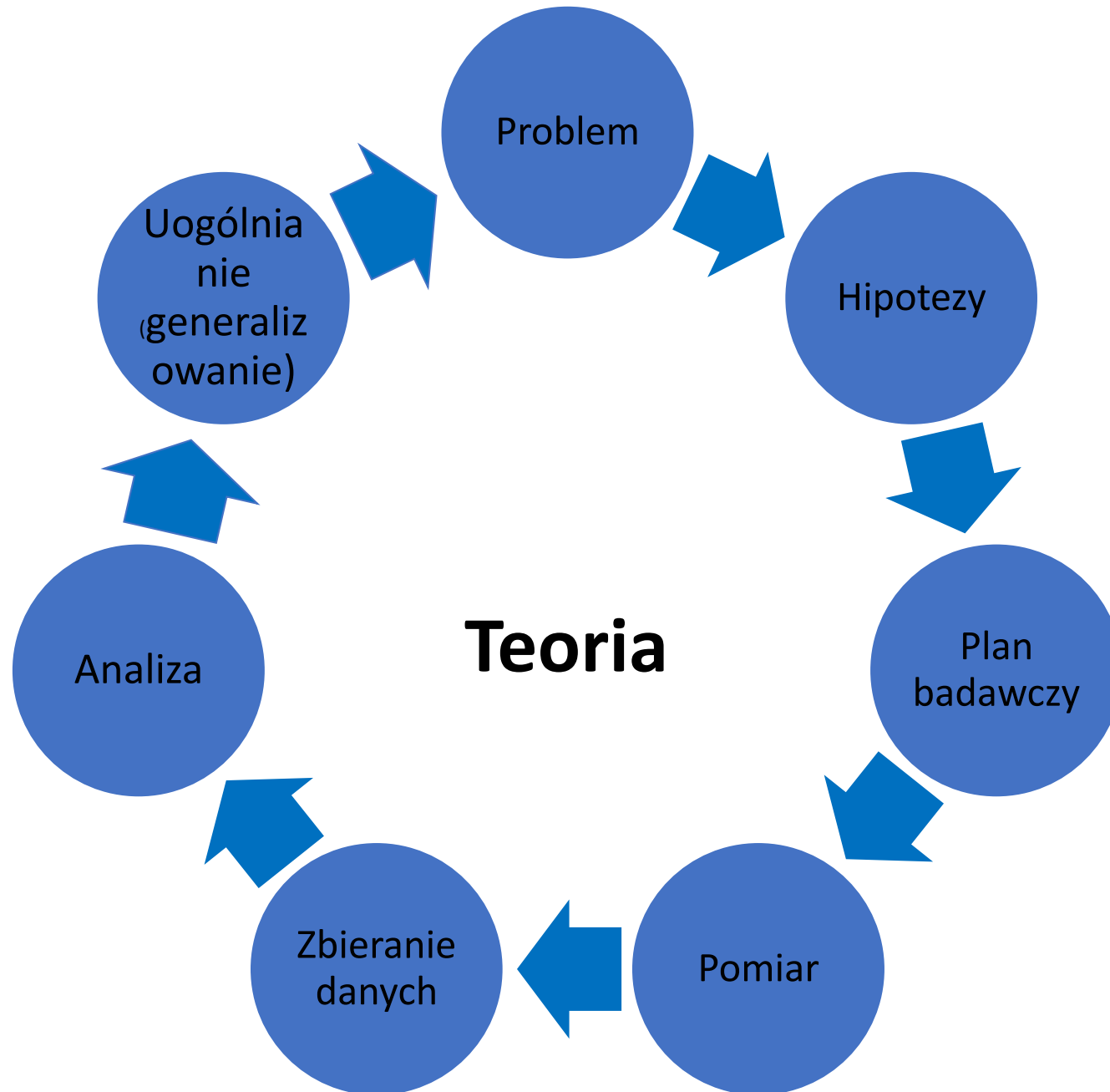
- Podstawą analizy jest czas narażenia pacjenta na ryzyko wystąpienia choroby (*sumaryczny osoboczas narażenia*).
- *Wskaźnik wykorzystywany jest do szczegółowych analiz związku pomiędzy narażeniem pacjenta na ryzyko zakażenia a pojawieniem się zakażenia.*
- *Wyraża się w relacji do czasu: jako liczbę nowych przypadków /1000 dni z czynnikiem ryzyka (°/oo)*

Gęstość zachorowalności (Zach) na zakażenie szpitalne (ZS)

$$\text{Zach ZS} = (N/t_N) \times 1000$$

Planowanie i metody badań epidemiologicznych – schemat postępowania

- 1) Określenie celu badań (czynnik etiologiczny, drogi jego działania, czynnik sprzyjający wystąpieniu choroby).
- 2) Wybór sposobu wykonania badania:
  - Metoda badawcza
  - Grupa badana i kontrolna
  - Narzędzia badawcze
  - Metody gromadzenia danych
- 3) Organizacja i realizacja zadań
- 4) Rejestracja i analiza uzyskanych wyników
- 5) Przedstawienie wyników i wniosków

Metody badań

- **Metody badań** w szerokim znaczeniu są technikami stosowanymi przez badaczy w celu nadania odpowiedniej struktury przedmiotowi dociekań oraz gromadzenia i analizowania informacji istotnych dla odpowiedzi na pytania zawarte w projekcie badawczym. [1]
- **Metody badawcze** – powtarzalne, skuteczne sposoby rozwiązywania problemu badawczego.

- Metody: opisowe, analityczne i eksperymentalne.

Metody badań epidemiologicznych

- **Badania opisowe** – mają na celu opis częstości występowania chorób w danej populacji bez analizowania powiązań przyczynowo-skutkowych.
- Wyniki odpowiadają na pytanie: kto, kiedy i gdzie zachorował.
- Pozwalają też określić współczynnik chorobowości, zapadalności i śmiertelności w różnych populacjach.

Metody badań epidemiologicznych

- **Badania analityczne** – analizują przyczyny i skutki występowania chorób. Wykorzystuje do tego celu badania retrospektywne i prospektywne.
- **Badania retrospektywne** – polegają na poszukiwaniu przyczyn określonych, znanych skutków np. epidemicznych lub endemicznych zachorowań w danej populacji.

- **Badania prospektywne** – są oparte na wyborze grupy narażonej na określony potencjalny czynnik chorobotwórczy i obserwacji jego skutków w przyszłości.

Metoda eksperymentalna

- Polega na wywoływaniu określonych zjawisk specjalnie przez osobę badającą w kontrolowanych przez nią warunkach naturalnych i laboratoryjnych.
- Celem eksperymentu jest wykrycie związków przyczynowo-skutkowych między zmienną niezależną a zmiennymi zależnymi (Lenartowicz, Kózka 2010, s. 101).

- **Badania eksperymentalne** mają na celu ocenę wpływu jednej, określonej cechy (czynnika) na zdrowie człowieka.
- Planowanie badań doświadczalnych wymaga:
  - Odpowiedniego doboru osób w grupie
  - Zastosowania placebo w grupie kontrolnej
  - Zastosowania zasady tzw. ślepej lub podwójnie ślepej próby

Metody i techniki gromadzenia materiału badawczego

Metoda	Technika	Narzędzie badawcze
Dokumentoskopia	Analiza klasyczna Analiza nowoczesna	Artykuły naukowe, teksty naukowe, zbiory archiwalne, notatki, wyciągi, rejestry, opinie, historie pielęgnowania i choroby, raporty, arkusze zbiorcze, karty obserwacyjne, dzienniki, pamiętniki, rysunki, szkice, zdjęcia, filmy
Eksperyment	Jednej grupy Grup równoległych Grup rotacyjnych Czterech grup	Arkusze protokołów, arkusz obserwacji, notatki, formularze testów, dzienniki obserwacji i pomiarów

Metody i techniki gromadzenia materiału badawczego

Metoda	Technika	Narzędzie badawcze
Indywidualnego przypadku	Obserwacja, wywiad, analiza dokumentów/ wytworów, pomiary	Arkusze obserwacji, kwestionariusz wywiadu, arkusz skali
Sondaż diagnostyczny	Wywiad	Kwestionariusz wywiadu, lista pytań, notatki, dyktafon, kamera
	Ankieta	Kwestionariusz ankiety
Szacowania	Pomiar	Arkusze skali

Metoda sondażu diagnostycznego

- Metoda stosowana w badaniach ilościowych i jakościowych.
- Polega na ocenieniu osób badanych pod względem określonych cech zachowania na skali kilkustopniowej. Istotą metody jest ocena co najmniej jednej cechy według określonych kryteriów.
- Wartość skali zależy zarówno od sposobu przedstawienia danej cechy lub zespołu cech, w których zakresie planowana jest ocena, jak również od sposobu, w jakim wyrażone zostały poszczególne kryteria ocen (Lenartowicz, Kózka 2010, s. 108).

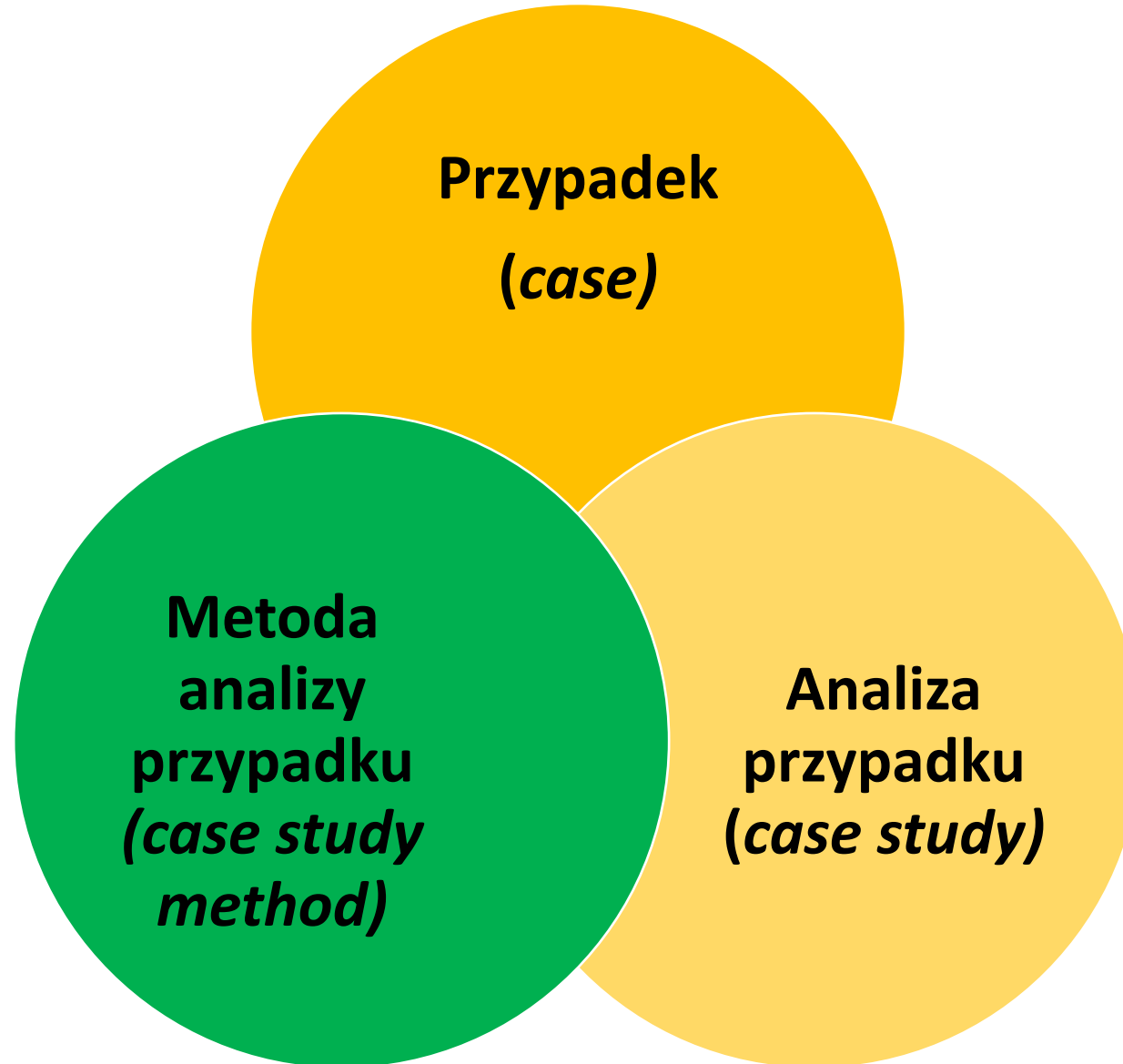
Metoda indywidualnego przypadku

- Jest to projekt badawczy, w którym obiektem badań jest pojedynczy przypadek lub kilka wybranych bytów społecznych danego typu, np. społeczności lokalne, historie życia, role czy stosunki.
- Przez **studium przypadku** podmiotu opieki należy rozumieć szczegółowy i systematyczny opis sytuacji oddziałujących na pacjenta w ciągu jakiegoś okresu, a także opisu zmian, jakie w tym czasie zachodzą w psychice i zachowaniu człowieka, w jego zdrowiu, funkcjonowaniu w chorobie.

Metoda indywidualnego przypadku

- Studium przypadku podmiotu opieki jest pacjent wraz ze swym szerszym środowiskiem i „tłem” społecznym w ujęciu niejako „historycznym”, poddany analizie w ramach określonego czasu.
- Może to być kilkuletnia analiza dokonana przez badacza na bieżąco z dnia na dzień, z miesiąca na miesiąc, oparta na bezpośrednich kontaktach i obserwacjach czynionych przez wykonawcę studium przypadku (*case study*).
- Działalność ta uzupełniana jest materiałami retrospekcyjnymi, odnoszącymi się do wcześniejszego, przed obserwacyjnego okresu i pochodzącymi z wywiadów, spisanych życiorysów itp. Niekiedy do pozyskania informacji o podmiocie opieki można wykorzystać relacje innych osób, np. członków rodziny, dokumenty urzędowe i osobiste (Lesińska-Sawicka 2007, s. 138).

TRZY POJĘCIA, UŻYWANE ZAMIENNIE:

Dokumentoskopia

- Badanie dokumentów służy gromadzeniu wstępnych, opisowych i ilościowych informacji o interesującym badacza zjawisku. Służy również poznawaniu biografii jednostek i opinii wyrażonych w dokumentach.

Techniki i narzędzia badawcze

- **Techniki** są to szczegółowe określone procedury postępowania w poznawaniu interesujących badacza zjawisk, sposób gromadzenia materiałów. Technika jest elementem metody.
- **Narzędziem badawczym** nazywamy każdy przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań.

Wśród technik najczęściej wykorzystywanych w badaniach naukowych w pielęgniarstwie są:

- Ankieta,
- Wywiad,
- Obserwacja,
- Analiza dokumentów urzędowych i osobistych,
- Pomiar w pielęgniarstwie,
- Technika jednej grupy,
- Technika grup równoległych,
- Technika grup rotacyjnych,
- Technika czterech grup.

- **Ankieta** jest techniką gromadzenia informacji polegająca na wypełnieniu, najczęściej samodzielnie, przez badanego specjalnych kwestionariuszy na ogół o wysokim stopniu standaryzacji w obecności lub bez ankietera.

Zasady budowy kwestionariusza

1. Pytania bezpośrednio kierowana są do odbiorcy.
2. Składa się z 3 części: części wstępnej, formalno-ewidencyjnej, części zawierającej pytania, części stanowiącej zakończenie kwestionariusza.
3. Część wstępna powinna zawierać: nazwę instytucji firmującej badania i nazwisko osoby odpowiedzialnej lub prowadzącej badania; cel badań; sposób i cel wykorzystania uzyskanych informacji; wskazówki do wypełnienia kwestionariusza; wskazówki dotyczące zwrotu wypełnionego kwestionariusza.

Zasady budowy kwestionariusza

5. Pytania zaopatrzone w tzw. kafeterię, czyli zestaw możliwych odpowiedzi:

- ✓ zamknięte, posiadające skończoną liczbę precyzyjnie sformułowanych wypowiedzi do wyboru;
- ✓ otwarte, dają możliwość swobodnej wypowiedzi;
- ✓ półotwarte, zawierają ustalone gotowe odpowiedzi (jak pytanie zamknięte) oraz dają możliwość swobodnej wypowiedzi (jak w pytaniu otwartym).

Zasady budowy kwestionariusza

- Kwestionariusz nie może być zbyt długi.
- Pytania muszą być napisane w języku zrozumiałym dla wszystkich respondentów.
- Odpowiedź nie może budzić wątpliwości.
- Nie należy zadawać pytań, które sugerują odpowiedź.
- Logika badacza i badanego – kwestionariusz powinien być skonstruowany tak, aby stanowił jedną logiczną, sensowną całość; zadawane pytania powinny logicznie wynikać jedno z drugiego.

- Pytania zamieszczać według zasady: od ogółu do szczegółu.
- Kwestionariusz powinien rozpoczynać się od jednego, dwóch pytań wstępnych, mających za zadanie wzbudzenie zainteresowania problematyką badania.
- Metryczka zamieszczana jest najczęściej na końcu kwestionariusza (zmiennie niezależne) (Gruszczyński 2001, s. 114-116).

Wywiad

- **Wywiad** to ukierunkowana rozmowa, w której biorą udział co najmniej dwie osoby: prowadzący wywiad i respondent.
- Wywiad jest więc pewnym procesem, w czasie którego badający zadając pytania stara się oddziaływać na badanego i skłonić go do udzielenia odpowiedzi na temat będący przedmiotem jego zainteresowań.
- Prowadząc wywiad można pytać o zdarzenia sprawdzalne, czyli takie które można sprawdzić; stany o charakterze obiektywnym i o opinie, które odzwierciedlają subiektywne nastawienie. Podstawowym problemem w stosowaniu wywiadu jest uzyskanie szczerych odpowiedzi.

- **Obserwacja** jest to technika zbierania informacji o podmiocie opieki polegająca na celowym, planowym, ukierunkowanym i systematycznym spostrzeganiu osoby, zjawiska lub procesu (Sztumski 1999, s. 122).

- **Analiza dokumentów** jest techniką badawczą, która służy do gromadzenia informacji o respondencie na podstawie różnych dokumentów. „Dokument” w myśl *Słownika wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych* to dowód, świadectwo prawdziwości, tożsamości (Kopaliński 1989, s. 125).

Zmienne

- Zmienna to właściwość empiryczna mająca dwie lub więcej wartości (np. płeć – K/M, klasa społeczna – niższa, średnia, wyższa)
- Zmienna, która ma tylko 2 wartości nazywana jest dychotmiczną

Zmienne zależne i niezależne

- **zmienna zależna**: to ta, którą badacz chce wyjaśnić
- **zmienna niezależna**: to ta, za pomocą której badacz chce wyjaśnić zmiany wartości zmiennej zależnej (czasem nazywana zmienną wyjaśniającą)
- z reguły kilka zmiennych niezależnych wpływa na zmienną zależną (zjawiska społeczne są bardzo złożone)

Hipotezy

- **hipoteza:** proponowana przez nas odpowiedź, jakiej można udzielić na pytanie badawcze
- jest ona wyrażana przy pomocy jasno określonego związku pomiędzy zmienną zależną i zmienną niezależną
- jeżeli hipoteza zostanie odrzucona, należy zbudować następną, jeżeli przyjęta włączona będzie do wiedzy naukowej

Problem badawczy

- Istotnym elementem w fazie formułowania **problemu badawczego** jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, dlaczego ludzie działają tak, a nie inaczej. Problem badawczy to bodziec inicjujący badania naukowe.

Problem badawczy

- Aby problem mógł być uznany za naukowy, powinien:
  - ✓ dotyczyć obiektywnego stanu niewiedzy;
  - ✓ być wyrażony w języku naukowym;
  - ✓ być sformułowany w taki sposób, aby wiadomo było, jakie podjąć działania, by móc udzielić odpowiedzi na to pytanie

- Generalnie problem powinien przybierać formę pytania. Stosuje się trzy podstawowe rodzaje pytań:
  - ✓ Czy zjawisko zachodzi?
  - ✓ Jak zjawisko zachodzi?
  - ✓ Dlaczego zjawisko zachodzi?

Metody wyboru populacji do badań epidemiologicznych

- Wg Jabłońskiego wyróżniamy 4 metody wyboru populacji do badań epidemiologicznych:
  - Metoda przesiewowa
  - Metoda reprezentacyjna
  - Metoda doboru celowego
  - Populacja o składzie przypadkowym

Metoda przesiewowa (skriningowa)

- Polega na poszukiwaniu testem diagnostycznym określonej cechy w całej populacji osób zamieszkałych na określonym obszarze.
- Celem badań przesiewowych jest zmniejszenie w badanej populacji chorobowości i umieralności poprzez wykrycie osób we wczesnym stadium choroby.

Metoda reprezentacyjna

- Polega na badaniu określonej cechy w grupie losowo wybranej z populacji podstawowej np. spośród wszystkich mieszkańców danego regionu, osób o określonym wieku lub płci.
- Wybór losowy oznacza, że każda osoba ma jednakową szansę znaleźć się w grupie poddanej badaniu.
- Metoda reprezentacyjna jest metodą wyboru grupy badanej i w miarę potrzeb grupy kontrolnej.

Metoda wyboru celowego

- To wybór grupy badanej wg określonych kryteriów np. rodzaju choroby (rak płuca, zakażenie wirusem HBV, zakażenie SARS CoV 2), ekspozycji na określony czynnik chorobotwórczy (palenie tytoniu).
- Wykorzystywana jest np. podczas testowania metod leczenia w określonej grupie.

Populacja o składzie przypadkowym

- Powstaje bez możliwości wyboru, a w jej skład wchodzi osoby, które same zgłosiły się do lekarza z powodu podejrzenia lub już istniejącej choroby.
- Najczęściej trudno określić stopień wcześniejszej ekspozycji pacjenta na czynniki chorobotwórcze.

Raport prezentujący analizę zakażeń szpitalnych

- Potrzebne do tego są dane o populacji pacjentów ekspozowanych na określony czynnik ryzyka np. cewnikowanie pęcherza moczowego, kaniulację lub intubację.
- Przykładami takich analiz są m.in. wskaźniki gęstości zachorowań na zakażenie układu moczowego lub odrespiratorowe zapalenie płuc.
- Ponadto dzięki wprowadzeniu determinanty czasu do współczynnika gęstości zapadalności, można go stosować, porównując populacje pacjentów hospitalizowanych na oddziałach o różnym średnim czasie pobytu.

STATYSTYKA ZAKAŻEŃ				
zakres: 2022-05-01 - 2022-08-31 filtr: Data stwierdzenia zakażenia, Jednostki: Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii - ZaspA, Oddział Chirurgiczny Ogólny - ZaspA, Oddział Chorób Wewnętrznych - ZaspA				
	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii - ZaspA	Oddział Chirurgiczny Ogólny - ZaspA	Oddział Chorób Wewnętrznych - ZaspA	SUMA
Liczba hospitalizacji	39	655	683	1377
Liczba osobodni	1005	4582	7546	13133
%	35,9	2,75	8,78	
I.zakażeń / 1000 osobodni hospitalizacji	13,93	3,93	7,95	SUMA
BSI	2	1	8	11
CRI1-PVC	0	0	1	1
CRI3-CVC	0	0	2	2
GI-CDI	0	2	3	5
LRI-LUNG	0	5	12	17
PN1	4	1	1	6
PN2	2	0	2	4
PN4	2	0	0	2
PN5	1	5	10	16
S-SST	0	0	1	1
S-UTI	0	0	2	2
SSI-D	0	1	0	1
SSI-O	0	0	1	1
SSI-S	0	2	1	3
UTI-A	3	1	15	19
UTI-B	0	0	1	1
SUMA	14	18	60	92

Jak oblicza się wskaźniki zakażeń szpitalnych?

- W odniesieniu do osobodni hospitalizacji.
- W odniesieniu do osobodni narażenia na czynnik ryzyka.

STATYSTYKA ZAKAŻEŃ
zakres: 2022-05-01 - 2022-08-31 filtr: Data stwierdzenia zakażenia, Jednostki:
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii - Zaspą, Oddział Chirurgiczny
Ogólny - Zaspą, Oddział Chorób Wewnętrznych - Zaspą

	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii - Zaspą	Oddział Chirurgiczny Ogólny - Zaspą	Oddział Chorób Wewnętrznych - Zaspą	SUMA
Liczba hospitalizacji	39	655	683	1377
Liczba osobodni	1005	4582	7546	13133
%	35,9	2,75	8,78	
I.zakażeń / 1000 osobodni hospitalizacji	13,93	3,93	7,95	SUMA
BSI	2	1	8	11
CRI1-PVC	0	0	1	1
CRI3-CVC	0	0	2	2
GI-CDI	0	2	3	5
LRI-LUNG	0	5	12	17
PN1	4	1	1	6
PN2	2	0	2	4
PN4	2	0	0	2
PN5	1	5	10	16
S-SST	0	0	1	1
S-UTI	0	0	2	2
SSI-D	0	1	0	1
SSI-O	0	0	1	1
SSI-S	0	2	1	3
UTI-A	3	1	15	19
UTI-B	0	0	1	1
SUMA	14	18	60	92

Monitorowanie czynników ryzyka

Data	I. pacjentów z cewnikiem moczowym	I. pacjentów z cewnikiem centralnym	I. pacjentów sztucznie wentylowanych (na respiratorze)
2018-07-01	21	2	1
2018-07-02	20	1	1
2018-07-03	19	2	1
2018-07-04	20	3	1
2018-07-05	24	4	1
2018-07-06	25	5	1
2018-07-07	23	6	1
2018-07-08	27	5	1
SUMA	3851	703	123

Gęstość zachorowalności =
liczba zakażeń/sumaryczny osoboczas
stosowania czynnika ryzyka
(np. cewnikowanie pęcherza moczowego,
sztuczna wentylacja, centralna linia naczyniowa)
X 100 (lub 1000)

liczba zakażeń odcewnikowych	4
liczba zakażeń układu moczowego	31
liczba zapaleń płuc	38
liczba zakażeń układu oddechowego	0

Gęstość zachorowalności

$$\text{Zach ZUM} = \frac{N}{t_N} \times 1000 \text{ (lub 100)}$$

Zach – gęstość zachorowalności

N – liczba przypadków

t_N – sumaryczny czas narażenia

- 1) Oblicz współczynnik zachorowalności
- 2) Oblicz współczynnik gęstości zachorowań

Liczba zakażeń	Liczba hospitalizacji	Liczba osobodni hospitalizacji	Liczba osobodni na cewniku moczowym	Liczba osobodni z wkłuciem centralnym	Liczba osobodni na respiratorze	Liczba ZUM/1000 osobodni z cewnikiem	Liczba VAP/1000 osobodni z intubacją	Liczba seps odcewnikowych /1000 osobodni z wkłuciem centralnym
ZUM – 10 (w tym 8 zw. Z cewnikiem moczowym)	1239	6934	1693	1256	993			
VAP- 12 Zapalenie płuc nie związane z respiratorem - 6								
Liczba zakażeń układu naczyniowego -8 (w tym 4 sepsy odcewnikowe)								
ZMO - 8 (w tym 3 endoprotezy stawu biodrowego i 2 endoprotezy kolana)*								

*Liczba wykonanych endoprotez stawu biodrowego - 150, Liczba wykonanych endoprotez kolana - 180

1. Zgodnie z rekomendacjami, założenie cewnika do pęcherza moczowego można uznać za uzasadnione w przypadku, gdy pacjent z deficytem samoopieki nie kontroluje oddawania moczu i obawiamy się, że taka sytuacja zwiększy ryzyko wystąpienia odleżyn.

A. Prawda

B. Fałsz

2. Zakażenie szpitalne to zakażenie pacjenta podczas pobytu w szpitalu z powodu zaniedbań personelu podczas leczenia lub pielęgnacji pacjenta.

A. Prawda

B. Fałsz

3. Źródło zakażenia to organizm ludzki lub zwierzęcy, w którym bytują i namnażają się drobnoustroje, i z którego zostały przeniesione na osobnika wrażliwego.

A. Prawda

B. Fałsz

W sytuacji, gdy do zakażenia pacjenta dochodzi w wyniku przeniesienia drobnoustrojów z rąk pielęgniarki mówimy o zakażeniu egzogennym.

A. Prawda

B. Fałsz

Po kontakcie z pacjentem z podejrzeniem infekcji spowodowanej bakteriami zawierającymi spory np. *Clostridioides difficile* ręce należy umyć wodą z mydłem.

A. Prawda

B. Fałsz

4. Do strefy pacjenta zaliczysz łóżko pacjenta, stół przyłóżkowy, wszystkie powierzchnie dotykowe.

A. Prawda

B. Fałsz

5. Pielęgniarka powinna nakładać jednorazowe rękawice zawsze, gdy styka się ze skórą pacjenta.

A. Prawda

B. Fałsz

6. Ciężnienie w mankieie rurki intubacyjnej powinno być w przedziale 20-30 mmH₂O.

A.Prawda

B.Fałsz

7. Cewnik moczowy należy wymienić pacjentowi co 14 dni.

A.Prawda

B.Fałsz

8. Pacjent z dysfagią powinien otrzymywać pokarmy w formie płynnej.

A. Prawda

B. Fałsz

9. est oceny połykania u osoby dorosłej w celu szybkiego wykrycia zaburzeń połykania polega na po podaniu pacjentowi wody oraz obserwacji objawów pośrednich takich jak: kaszel, zmiany jakości głosu, wyciek wody.

A. Prawda

B. Fałsz

10. W przypadku pacjenta z objawami dysfagii, do zapobiegania zapaleniom płuc (o ile nie uniemożliwiają tego inne względy medyczne), jako element drenażu ułożeniowego, należy podnieść wezgłowie pod kątem 20-30 stopni.

A. Prawda

B. Fałsz

11. Łyżka do laryngoskopu zgodnie z klasyfikacją Spauldinga zaliczana jest do wyrobów krytycznych.

A. Prawda

B. Fałsz

12. Wg WHO do 5 momentów higieny rąk zalicza się następujące sytuacje: przed kontaktem z pacjentem, przed procedurą aseptyczną, po kontakcie z płynem ustrojowym, po kontakcie z pacjentem, po kontakcie ze środowiskiem pacjenta.

A. Prawda

B. Fałsz

13. Pielęgniarka, która u zaitubowanego pacjenta oczyściła jamę ustną, a następnie zamierza odessać wydzielinę przez rurkę intubacyjną powinna pomiędzy czynnościami bezwzględnie zdjąć rękawice, a następnie założyć nowe rękawice.

A. Prawda

B. Fałsz

14.Wymiana worka na mocz na czysty co dobę minimalizuje ryzyko zakażeń układu moczowego.

A.Prawda

B.Fałsz

15.Włączenie pacjentowi antybiotykoterapii z powodu zakażenia układu moczowego jest wskazaniem do wymiany cewnika moczowego.

A.Prawda

B.Fałsz

16. W przypadku pobierania krwi na badanie mikrobiologiczne za pomocą igły i strzykawki obowiązuje następująca kolejność wprowadzania krwi do butelek z pożywką: najpierw butelka tlenowa, a następnie butelka beztlenowa.

A. Prawda

B. Fałsz

17. Pielęgniarka, która u zaitubowanego pacjenta oczyściła jamę ustną, a następnie zamierza odessać pozostałości wydzieliny z jamy ustnej, powinna pomiędzy czynnościami bezwzględnie zdjąć rękawice, a następnie założyć nowe rękawice.

A. Prawda

B. Fałsz

18. W przypadku pobierania krwi na badanie mikrobiologiczne za pomocą igły typu motylek obowiązuje następująca kolejność wprowadzania krwi do butelek z pożywką: najpierw butelka tlenowa, a następnie butelka beztlenowa.

A. Prawda

B. Fałsz

19. Pacjent z odleżynami w okolicy kości krzyżowej, z deficytem samoopieki, nie kontroluje oddawania moczu. W takiej sytuacji założenie cewnika uważamy za uzasadnione.

A. Prawda

B. Fałsz

20. Cewnik moczowy założony „na stałe” należy wymieniać regularnie co 14 dni.

A. Prawda

B. Fałsz

21. Codzienna wymiana worka na mocz u pacjenta z cewnikiem moczowym przynosi korzyść w postaci redukcji ryzyka ZUM.

A. Prawda

B. Fałsz

7. W przypadku pacjenta z objawami dysfagii, jako element zapobiegania zachłystowego zapalenia płuc (o ile nie uniemożliwiają tego inne względy medyczne) należy podnieść wezglowie łóżka pod kątem 10-30 st.

A. Prawda

B. Fałsz

22. Pacjent z dysfagią, który jest jeszcze w stanie połykać pokarmy o niektórych konsystencjach, powinien otrzymywać pożywienie w formie płynnej.

A.Prawda

B.Fałsz

23. Zespół Kontroli Zakazań (ZKZ) przedstawił następujące dane dotyczące zużycia preparatów dezynfekcyjnych do rąk:

„Wskaźnik zużycia preparatu do dezynfekcji rąk na O/Chirurgii wynosi: 60 litrów/1000 osobodni hospitalizacji”. Zakładając, że na 1 dezynfekcję rąk pracownik zużywa 3 ml płynu, oznacza to, że:

- A. Na 1 pacjenta w ciągu doby przypada 60 dezynfekcji rąk wykonanych przez personel pełniący dyżur
- B. Na wszystkich pacjentów w ciągu doby przypada 60 dezynfekcji rąk wykonanych przez personel pełniący dyżur
- C. Na 1 pacjenta w ciągu doby przypada 20 dezynfekcji rąk wykonanych przez personel pełniący dyżur
- D. Na wszystkich pacjentów w ciągu doby przypada 20 dezynfekcji rąk wykonanych przez personel pełniący dyżur